

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

21.12.2017

м. Київ

№ 690

Про затвердження Переліку
об'єктів Міністерства оборони
України та Збройних Сил України,
які підлягають обладнанню
системами протипожежного
захисту

Відповідно до частини третьої статті 61 Кодексу цивільного захисту України, пункту 4 Типового положення про відомчу пожежну охорону, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року № 5, Державних будівельних норм України В.2.5-56:2014 “Системи протипожежного захисту”, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 13 листопада 2014 року № 312, та з метою забезпечення належного рівня пожежної безпеки, оперативного виявлення і гасіння пожеж на об'єктах Міністерства оборони України та Збройних Сил України

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Перелік об'єктів Міністерства оборони України та Збройних Сил України, які підлягають обладнанню системами протипожежного захисту, що додається.

2. Першому заступнику, заступникам Міністра оборони України, державному секретарю Міністерства оборони України, начальнику Генерального штабу – Головнокомандувачу Збройних Сил України, керівникам структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та органів військового управління за належністю забезпечити дотримання вимог Технічних умов експлуатації систем протипожежного захисту на об'єктах Міністерства

оборони України та Збройних Сил України під час обладнання об'єктів Міністерства оборони України та Збройних Сил України системами протипожежного захисту та в ході їх експлуатації (додаток до наказу).

3. Цей наказ набирає чинності з 29 грудня 2017 року.

4. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

Міністр оборони України
генерал армії України

С.Т.ПОЛТОРАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства оборони України

від 21.12.2017 № 690

ПЕРЕЛІК

об'єктів Міністерства оборони України та Збройних Сил України,
які підлягають обладнанню системами протипожежного захисту

I. Будівлі загальновійськового та спеціального призначення

№ з/п	Призначення об'єкта чи приміщення	Автоматичні системи пожежної сигналізації	Автоматичні системи пожегогасіння	Тип систем оповіщення про пожегу
1	2	3	4	5
1	Будівлі, в яких розташовані структурні підрозділи Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління, штабів військових частин, військових навчальних закладів, установ і організацій Збройних Сил України	+ (одноповерхові загальною площею понад 300 м ² , а висотою два поверхи та вище – усі приміщення)	-	Тип 2
2	Кімнати секретного діловодства (зберігання матеріальних носіїв секретної інформації), органів	+	-	-

1	2	3	4	5
	спеціального зв'язку, зберігання топографічних карт, режимні приміщення			
3	Спеціальні фортифікаційні споруди, захищені пункти управління:			Тип 2
	генераторні, електрощитові, вентиляційні приміщення	+	+	
	машинні приміщення ліфтів, агрегатні	+	+	
	трансформаторні, перетворюючі підстанції	+	- (за умови відсутності у приміщенні маслonaповненого обладнання)	
	дизельні, дизель-генераторні	+ (при цьому компоненти СПС у вибухобезпечному виконанні)	+ (при цьому компоненти спонукальної системи у вибухобезпечному виконанні)	
	компресорні	+	-	
	апаратні зали	+	+	

1	2	3	4	5
	приміщення холодильних центрів	+	+	
			(при площі 100 м ² і більше)	
	приміщення акумуляторних батарей	+	+	
	насосні легкозаймистих та горючих речовин	+	+	
	приміщення для зберігання балонів зі стисненими та зрідженими газами	+	+	
	приміщення автоматизованих систем керування, обчислювальних центрів, зали електронно-обчислювальних машин	+	+	
	комори запасного обладнання, лабораторії контрольно-вимірювальних приладів	+	+	
			(при площі 200 м ² і більше)	
	зливно-наливні пристрої для легкозаймистих та горючих речовин	+	+	
	сховища для зберігання легкозаймистих та горючих речовин	+	+	
	сховища для зберігання хімічних реактивів	+	+	
			(при зберіганні 100 кг та більше)	
	приміщення для зберігання твердих горючих матеріалів	+	+	
			(при площі 200 м ² і більше)	
	командно-диспетчерські пункти	+	-	

1	2	3	4	5
	приміщення чергових змін	+	-	
	комори запасного обладнання, лабораторії контрольно-вимірювальних приладів	+	-	
	приміщення кухонь, їдалень	+	-	
4	Споруди, приміщення та технологічне обладнання об'єктів енергозабезпечення:			-
	кабельні споруди, поверхи, підвали, тунелі, прохідні кабельні шахти, канали, кабельні подвійні підлоги (фальшпідлога) в обсязі споруди	+	+	
	кабельні підвали, напівпідвали, тунелі, поверхи, на півповерхи, шахти, закриті галереї, приміщення вводу кабелів енергетичних об'єктів	+	+(не обладнуються у разі застосування кабельної продукції, стійкої до поширення полум'я)	
	закриті приміщення і розподільні пристрої для встановлення трансформаторів	+	-(за умови відсутності маслонаповненого обладнання)	
	дизельні електростанції в кузовах закритого типу та у вагонах	+(при цьому компоненти СПС у	+(при цьому компоненти	

1	2	3	4	5
		вибухобезпечному виконанні)	спонукальної системи у вибухобезпечному виконанні)	
5	Приміщення телекомунікаційних об'єктів (вузлів зв'язку):			Тип 2
	комутаторних залів, комутаційних станцій, автоматичних телефонних станцій та інші технологічні приміщення об'єктів електрозв'язку	+	+	
	апаратних радіорелейних споруд, регенераційних пунктів радіозв'язку, радіотрансляційних вузлів, введення кабелів електрозв'язку (кабельні шахти)	+	+	
6	Ангари, капоніри та криті доки зберігання літаків, вертольотів, безпілотних літальних апаратів. Приміщення авіаційних тренажерів	+	-	-
7	Будівлі (приміщення) авіаційних технічно-експлуатаційних частин:			Тип 1
	приміщення демонтажу і монтажу авіадвигунів, повітряних гвинтів, шасі і коліс, фарбувальних робіт, промивки ЛЗР та ГР, випробування, ремонту та перевірки паливних приладів, консервації і розконсервації авіадвигунів, агрегатів, підшипників	+	+	
	приміщення термічних, слюсарних робіт, великогабаритних деталей планера і ремонту крісел,	+	+	

1	2	3	4	5
	ремонті скла та пластмаси, аварійно-рятувального обладнання, сушіння та укладання гальмових парашутів	менше 1000 м ²)	1000 м ² і більше)	
	приміщення дільниці складання і розбирання, промивання, змивання планера та систем літака, випробування агрегатів паливної системи літака, промивання бензином, гасом, герметизації і випробування кесонів і м'яких баків, розконсервації та консервації агрегатів літаків і вертольотів, випробування систем літака, демонтажу силових установок, фарбування вузлів і деталей	+ (при площі менше 1000 м ²)	+ (при площі 1000 м ² і більше)	
	приміщення термічних робіт, дефекації змінних деталей, вузлів і агрегатів, випробування агрегатів висотної системи, вібровипробувань, монтажу силових установок, ремонту трубопроводів, маслобаків, теплозвукоізоляції, складання, дефекації, ремонту, регулювання і випробування	+ (при площі менше 1000 м ²)	+ (при площі 1000 м ² і більше)	
	приміщення ділянки розбирання, розконсервування та консервування авіадвигунів, випробування паливних агрегатів, промивання деталей ЛЗР, ГР	+	+	
	приміщення промивання деталей і вузлів гарячим маслом і гасом під тиском, дефектації деталей гідро-випробуванням, фарбування вузлів і деталей	+	+	

1	2	3	4	5
	складські приміщення для зберігання мастильних матеріалів, лаків та фарб	+	+	-
		(при площі менше 500 м ²)	(при площі 500 м ² і більше)	
8	Склади ракетно-артилерійського озброєння (РАО) військових частин	+	+	Тип 1
			(за наявності приміщення площею більше 500 м ² - усі приміщення)	
9	Казарми:			Тип 1
	кімната для зберігання зброї	+	-	
	приміщення зберігання майна та особистих речей військовослужбовців	+	-	
10	Їдальні:			Тип 1
	одноповерхові	+	+	
		(з площею обідньої зали понад 50 м ²)	(з площею обідньої зали понад 3500 м ²)	
	двоповерхові	+	+	Тип 1
			(з площею обідньої зали на поверсі понад 3500 м ²)	

1	2	3	4	5
	триповерхові і вище	+	+	
		(з використанням адресних пожежних сповіщувачів)		
11	Медичні пункти	+	+	Тип 2
			(при площі 2000 м ² і більше)	
12	Будинки (приміщення) складів легкозаймистих та горючих рідин:			
	закриті склади нафтопродуктів і приміщення з установками регенерації масел об'єднаних центрів забезпечення, центрів (баз, складів) забезпечення паливом	+	+	Тип 1
			(за наявності приміщення площею більше 500 м ² – усі приміщення)	
	будинки (приміщення) насосних станцій для перекачування нафтопродуктів об'єднаних центрів забезпечення, центрів (баз, складів) забезпечення паливом	+	+	-
	приміщення вузлів засувки трубопроводів об'єднаних центрів забезпечення, центрів (баз, складів) забезпечення паливом	+	+	-
		(при площі менше 300 м ²)	(при площі 300 м ² і більше)	
13	Місця постійного (стаціонарного) зберігання військового майна, розташовані у шахтах (штольнях)	+	+	Тип 2

II. Будівлі, споруди та приміщення (дільниці) арсеналів, баз і складів зберігання ракет, боєприпасів
та вибухових речовин

№ з/п	Найменування будівель, споруд та приміщень (дільниць)	Категорія небезпеки приміщень	Клас зон приміщень відповідно до ДНАОП 0.00-1.32-01	Автоматичні системи пожежогасіння	Автоматичні системи пожежної сигналізації	Тип пожежних сповіщувачів
1	2	3	4	5	6	7
1. Цехи складання, ремонту і розриштування боєприпасів						
1.1	Приміщення та дільниці розпаковування порохів, комплектація зарядів, укладання зарядів до гільз, утрясання порохових зарядів, запресування фіксувальних пристроїв, прив'язування верхньої (додаткової частини) заряду, вилучення зарядів з гільз, розриштування зарядів, запалювачів, упакування порохів, запалювачів	Е3	20	+	+	Полум'я
1.2	Спорядження ракетних двигунів і установка бойових частин, збереження горючих газів, насосні станції для них, заряджання кислотних і лужних акумуляторів	Е3	1	+	+	Полум'я
1.3	Приміщення підготовки, контролю, упакування зарядів до реактивних боєприпасів	Е3	22	+	+	Полум'я

1	2	3	4	5	6	7
1.4	Приміщення підготовки і упаковування шашок розривних зарядів, додаткових детонаторів	Е3	21	+	+	Полум'я
1.5	Приміщення і ділянки розпаковування, обігріву та упаковування пострілів, снарядів, головних частин	Е4	21	+	+	Полум'я
1.6	Приміщення і ділянки ремонту зарядів у гільзах без розриштування	Е4	21	+	+	Полум'я
1.7	Приміщення і ділянки герметизації зарядів у гільзах, патронування (розпатронування) пострілів	Е4	22	+	+	Полум'я
1.8	Приміщення і ділянки з накопиченням порохових зарядів у гільзах	Е4	22	+	+	Полум'я
1.9	Приміщення перевірки бойових електричних кіл реактивних боєприпасів	Е1	21	-	+	Полум'я
1.10	Приміщення і ділянки згвинчування (розгвинчування) реактивних боєприпасів, спорядження (розспорядження) камер ракетних частин реактивних боєприпасів	Е1	21	+	+	Полум'я
1.11	Діляниця розсвердлювання вибухових речовин	Е3	21	+	+	Полум'я
1.12	Приміщення і ділянки ремонту, підготовки капсульних втулок, підричників, піропатронів, запалювачів до реактивних снарядів, трасерів у оболонках, установлення трасерних вузлів до снарядів	Е4	21	+	+	Полум'я
1.13	Ділянки заміни донних підричників у снарядах, капсульних втулок у пострілах	Е4	21	+	+	Полум'я
1.14	Приміщення і ділянки підготовки парафінованого паперу і мастила	В	2	+	+	Димовий
1.15	Ділянки чищення пострілів, снарядів, головних частин реактивних снарядів	Е4	22	-	+	Полум'я
1.16	Приміщення фарбування, лакування та сушіння боєприпасів	Е4	1	+	+	Полум'я
1.17	Приміщення підготовки лаків, фарб і робіт з розчинниками	В	2	+	+	Полум'я

1	2	3	4	5	6	7
1.18	Дільниці приведення пострілів до остаточного і неостаточного спорядження	Е4	22	-	+	Полум'я
1.19	Дільниці маркування, герметизації і упаковування снарядів, головних частин	Е4	22	-	+	Полум'я
1.20	Дільниця обезжирювання із застосуванням розчинника	В	2	+	+	Полум'я
1.21	Дільниця нанесення змащення на постріли	Е4	22	+	+	Полум'я
2. Цехи ремонту гільз, виготовлення і ремонту тари						
2.1	Приміщення фарбування, лакування і сушіння гільз	В	2	+	+	Полум'я
2.2	Приміщення фарбування тари при загальній площі: менше ніж 500 м ² більше ніж 500 м ²	В	2	- +	+ -	Полум'я
2.3	Приміщення сушіння тари	В	2	+	+	Полум'я
2.4	Приміщення підготовки фарб і лаків при загальній площі: менше ніж 500 м ² більше ніж 500 м ²	В	2	- +	+ -	Полум'я
2.5	Приміщення просочування вкладишів і прокладок	В	П-Па	-	+	Полум'я
2.6	Приміщення і дільниці виготовлення тари, підкладок, вкладишів, ремонту тари при загальній площі: менше ніж 500 м ² більше ніж 500 м ²	В	П-Па	- +	+ -	Димовий
2.7	Приміщення і дільниці ремонту гільз (за винятком фарбування, лакування і сушіння)	В	П-Па	-	+	Полум'я

1	2	3	4	5	6	7
3. Об'єкти (місця) зберігання						
3.1	Сховища	E2	22	+	+	Димовий
3.2	Сховища	E5	21	+	+	Димовий
3.3	Сховища	E7	П-Па	+	+	Димовий
3.4	Майданчики відкритого зберігання	E2, E5	П-III	-	+	Полум'я
3.5	Місця постійного (стаціонарного) зберігання озброєння, ракет та боєприпасів, розташовані у шахтах та штольнях	E2, E5	П-Па	+	+	Полум'я

Примітки:

1. Обладнання об'єктів Міністерства оборони України та Збройних Сил України системами протипожежного захисту здійснюється з урахуванням вимог цього Переліку під час їх будівництва, реконструкції, технічного переоснащення, капітального ремонту, зміни категорій приміщень і будинків за вибухопожежною і пожежною небезпекою.

2. Об'єкти, які не визначені Переліком, обладнуються автоматичними системами пожежогасіння (далі – АСПГ), системами пожежної сигналізації (далі – СПС) та системами оповіщення про пожежу у відповідності з вимогами ДБН В.2.5-56:2014 “Системи протипожежного захисту”, затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 13 листопада 2014 року № 312, та інших нормативно-правових актів з питань пожежної безпеки.

3. Оповіщення про пожежу здійснюється шляхом передачі звукових сигналів (Тип 1), а також за необхідності, додаткових світлових сигналів оповіщення (Тип 2) в усі приміщення відповідного об'єкта.

4. При виборі типу пожежних сповіщувачів необхідно враховувати вид контрольованої ознаки пожежі: пожежні сповіщувачі полум'я – якщо на початковій стадії пожежі можливе виникнення відкритого полум'я або перегрітої поверхні;

димові пожежні сповіщувачі – якщо на початковій стадії пожежі виникають аерозольні продукти горіння (дим).

Димові пожежні сповіщувачі доцільно встановлювати у разі зберігання ракет, боєприпасів у горючій тарі (упакуванні), в інших випадках установлюються сповіщувачі полум'я.

5. Об'єкти, на які доступ пожежно-рятувальних підрозділів для гасіння пожеж та проведення аварійно-рятувальних робіт здійснюється тільки за наявності спеціального дозволу, повинні захищатися АСПГ, незалежно від їх виду, площі та поверховості. Приміщення, в яких постійно знаходиться черговий персонал (зміна), допускається не обладнувати СПС.

6. Не підлягають обладнанню СПС приміщення з мокрими процесами (ванні кімнати, душові, басейни, мийні, умивальні), якщо їх не використовують для зберігання горючих матеріалів або відходів; санвузли, крім санвузлів у будинках офіцерів, клубах, критих спортивних спорудах та підземних спорудах; припливних венткамер, що не обслуговують виробничі, складські приміщення категорій А, Б та В; насосних станцій водопостачання та бойлерних; виробничих та складських приміщень категорії Д за пожежною небезпекою; сходів та сходових кліток, крім сходів типу С2.

7. На стаціонарних дизельних електростанціях, якщо єдине джерело електроживлення об'єкта загальною потужністю 200 кВт та більше, допускається використовувати модульні системи локального пожежогасіння.

8. Цехи складання, ремонту і розриштування боєприпасів, ремонту гільз, виготовлення і ремонту тари обладнуються системами оповіщення про пожежу 2 типу з обладнання шляхів евакуації світловими покажчиками напрямку руху.

9. Категорія небезпеки приміщень визначається залежно від умов зберігання, проведення робіт, виду/типу ракет, боєприпасів та вибухових речовин:

Е1 – ракети і боєприпаси, які знаходяться на виробництві (складові частини і комплектуючі вироби ракет і боєприпасів), що містять у своєму складі споряджений реактивний двигун, при роботі з якими:

пороховий (твердопаливний) заряд двигуна доступний для безпосереднього контакту з зовнішнім джерелом запалення;

пороховий (твердопаливний) заряд двигуна не доступний для безпосереднього контакту з зовнішнім джерелом запалення;

Е2 – ракети і боєприпаси, які знаходяться на зберіганні (складові частини і комплектуючі вироби ракет і боєприпасів), що містять у своєму складі споряджений реактивний двигун. Пороховий (твердопаливний) заряд двигуна, недоступний для безпосереднього контакту з зовнішнім джерелом запалення;

Е3 – вибухові речовини, порохи і вироби з них, тверді палива, піротехнічні склади, що знаходяться у виробничих приміщеннях цехів поза оболонкою, тарою (упаковкою) чи в оболонці, тарі (упаковці), конструкція яких не перешкоджає безпосередньому контакту з зовнішнім джерелом запалення;

Е4 – вибухові речовини, порохи і вироби з них, тверді палива, піротехнічні склади, що знаходяться у виробничих приміщеннях цехів чи на прицевих платформах в оболонці, тарі (упаковці), конструкція яких перешкоджає безпосередньому контакту з зовнішнім джерелом запалення;

Е5 – боєприпаси, вибухові речовини, порохи, тверді палива, що знаходяться на зберіганні;

Е6 – остаточно і неостаточно споряджені осколкові й осколково-касетні, осколково-фугасні, фугасні, бронебійні, бетонобійні, кумулятивні, запалювальні, освітлювальні, димові, з готовими уражальними елементами, пристрілочні, пристрілочно-цілевказувальні снаряди калібру від 37 до 152 мм включно, готові постріли з ними. Метальні заряди в гільзах, у тому числі холості постріли. Готові постріли з практичними, агітаційними снарядами і снарядами в інертному спорядженні всіх калібрів. Головні (бойові) частини (крім інертних) реактивних снарядів до 140-мм калібру включно. Піротехнічні засоби (крім виробів, до складу яких входять тільки димний порошок, порохова м'якоть і вогнепровідний шнур без засобів ініціювання). Ручні гранати з запалами (у комплекті) чи без них. Елементи динамічного захисту;

Е7 – підрильники (за винятком підрильників, до складу яких входить тільки димний порошок), підривні пристрої, запали до ручних гранат, патрони до стрілецької зброї, засоби запалення;

В – ракети і боєприпаси (складові частини і комплектуючі вироби ракет і боєприпасів), що не містять вибухових речовин, порохів, піротехнічних складів і виробів з них. Ракети і боєприпаси (елементи ракет і боєприпасів), що містять пальні речовини і матеріали чи не містять таких, але знаходяться в горючій тарі (упаковці);

Д – ракети і боєприпаси (складові частини і комплектуючі вироби ракет і боєприпасів), що не містять вибухових речовин, порохів, піротехнічних складів і виробів з них, горючих речовин і матеріалів і знаходяться в негорючій тарі (упаковці).

10. У таких випадках, коли ракети і боєприпаси знаходяться у штатній тарі (упаковці), дозволяється для будинків і споруд з категоріями небезпечності Е2 та Е6 замість АСПГ проектувати СПС.

11. Дозволяється не передбачати АСПГ у сховищах з категоріями Е2, Е5, Е7 у разі виконання таких заходів: сховища повинні бути розділені на пожежні відсіки площею не більше 150 м² та обладнані СПС; при цьому внутрішні протипожежні стіни відсіків повинні бути І типу (граничний стан втрати несучої здатності та цілісності стіни настає через 150 хвилин від початку вогневого впливу) і не мати отворів, пожежні відсіки повинні обладнуватися дренчерними системами пінного або водяного пожежогасіння, підвідні трубопроводи яких виведені поза межі обвалування сховищ і оснащені вузлами для підключення пересувної пожежної техніки.

12. Категорії вибухопожежної та пожежної небезпеки приміщень визначаються таким чином:

А (вибухопожежонебезпечна) – горючі гази, легкозаймисті рідини з температурою спалаху не вище 28°C у такій кількості, що можуть утворювати вибухонебезпечні газо-, пароповітряні суміші, у разі займання яких розвивається розрахунковий надлишковий тиск вибуху у приміщенні, який перевищує 5 кПа, і/або речовини та матеріали, здатні вибухати і горіти при взаємодії з водою, киснем повітря і/або один з одним у такій кількості, що розрахунковий надлишковий тиск вибуху в приміщенні перевищує 5 кПа;

Б (вибухопожежонебезпечна) – горючі пил і/або волокна, легкозаймисті рідини з температурою спалаху вище 28°C, горючі рідини, нагріті вище температури спалаху, у такій кількості, що можуть утворювати вибухонебезпечні пило-, пароповітряні суміші, у разі займання яких розвивається розрахунковий надлишковий тиск вибуху в приміщенні, який перевищує 5 кПа;

В (пожежонебезпечна) – горючі гази, легкозаймисті, горючі і/або важкогорючі рідини, а також речовини і/або матеріали, які здатні вибухати і горіти або тільки горіти під час взаємодії з водою, киснем повітря і/або один з

одним; тверді горючі і/або важкогорючі речовини і матеріали (включно з горючим пилом і/або волокнами), за умови, що приміщення, в яких вони знаходяться (зберігаються, переробляються, транспортуються), не відносяться до категорій А або Б і питома пожежна навантага для твердих і рідких легкозаймистих, горючих та важкогорючих речовин і/або матеріалів на окремих ділянках площею не менше 10 м^2 кожна перевищує 180 МДж м^{-2} . Якщо питома пожежне навантаження не перевищує 180 МДж м^{-2} , то приміщення відносяться до категорії Д;

Г (помірно пожежонебезпечна) – негорючі речовини і/або матеріали у гарячому, розпеченому і/або розплавленому стані, процес обробки яких супроводжується виділенням променистого тепла, утворенням іскор і/або полум'я; горючі гази, рідини і/або тверді речовини, що спалюються або утилізуються як паливо;

Д (знижено пожежонебезпечна) – речовини і/або матеріали, що зазначені вище для категорій приміщень А, Б і В (крім горючих газів, горючих пилу і/або волокон), а також негорючі речовини і/або матеріали в холодному стані (за температури навколишнього середовища), за умов, що приміщення в яких знаходяться (зберігаються, переробляються, транспортуються) зазначені вище речовини і/або матеріали, не відносяться до категорій А, Б або В.

13. Класи вибухонебезпечних та пожежонебезпечних зон визначаються відповідно до ДНАОП 0.00-1.32-01 “Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок”, які затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 21 червня 2001 року № 272:

вибухонебезпечна зона класу 0 – простір, у якому вибухонебезпечне середовище присутнє постійно або протягом тривалого часу;

вибухонебезпечна зона класу 1 – простір, у якому вибухонебезпечне середовище може утворитися під час нормальної роботи (нормальна робота – ситуація, коли установка працює відповідно до своїх розрахункових параметрів);

вибухонебезпечна зона класу 2 – простір, у якому вибухонебезпечне середовище за нормальних умов експлуатації відсутнє, а якщо воно виникає, то рідко і триває недовго. У цих випадках можливі аварії катастрофічних розмірів (розрив трубопроводів високого тиску або резервуарів значної місткості) не повинні розглядатися під час проектування електроустановок;

вибухонебезпечна зона класу 20 – простір, у якому під час нормальної експлуатації вибухонебезпечний пил у вигляді хмари присутній постійно або часто в кількості, достатній для утворення небезпечної концентрації суміші з

повітрям, і (або) простір, де можуть утворюватися пилові шари непередбаченої або надмірної товщини. Звичайно це має місце всередині обладнання, де пил може формувати вибухонебезпечні суміші часто і на тривалий термін;

вибухонебезпечна зона класу 21 – простір, у якому під час нормальної експлуатації ймовірна поява пилу у вигляді хмари в кількості, достатній для утворення суміші з повітрям вибухонебезпечної концентрації;

вибухонебезпечна зона класу 22 – простір, у якому вибухонебезпечний пил у завислому стані може з'являтися не часто й існувати недовго або в якому шари вибухонебезпечного пилу можуть існувати й утворювати вибухонебезпечні суміші в разі аварії;

пожежонебезпечна зона класу П-I – простір у приміщенні, в якому міститься горюча рідина, яка має температуру спалаху більше +61 °С;

пожежонебезпечна зона класу П-II – простір у приміщенні, в якому можуть накопичуватися і виділятися горючий пил або волокна;

пожежонебезпечна зона класу П-IIa – простір у приміщенні, в якому містяться тверді горючі речовини та матеріали;

пожежонебезпечна зона класу П-III – простір поза приміщенням, в якому розміщені горюча рідина, яка має температуру спалаху понад +61 °С, або тверді горючі речовини.

Начальник Відділу пожежної безпеки
Збройних Сил України
полковник

В.С.СТАШЕВСЬКИЙ

Додаток
до наказу Міністерства оборони України
від 21.12.2017 № 690

Технічні умови експлуатації систем протипожежного захисту на об'єктах
Міністерства оборони України та Збройних Сил України

1. Експлуатація систем протипожежного захисту (далі – СПЗ) на об'єктах Міністерства оборони України та Збройних Сил України, здійснюється шляхом проведення організаційних, технічних та інших заходів, які спрямовані на попередження пошкоджень та несправностей СПЗ, підтримання їх у постійній експлуатаційній придатності.

2. Проектування, монтаж, введення в експлуатацію СПЗ повинні проводитися відповідно до вимог ДБН В.2.5-56:2014 “Системи протипожежного захисту” (далі – ДБН В.2.5-56:2014) та інших нормативних документів.

Експлуатація та обслуговування СПЗ здійснюється відповідно до НАПБ А.01.001-2014 “Правила пожежної безпеки в Україні”, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 року № 1417, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 року за № 252/26697 (далі – НАПБ А.01.001-2014), а також технічних умов виробників СПЗ (паспортів).

3. Командири (начальники) військових частин, військових навчальних закладів, установ і організацій Збройних Сил України (далі – військових частин) та особи, відповідальні за експлуатацію та обслуговування СПЗ для забезпечення утримання СПЗ у справному стані, зобов'язані вживати заходів щодо:

розробки і затвердження інструкцій з питань утримання СПЗ, здійснення постійного контролю за їх дотриманням;

організації та здійснення цілодобового нагляду за СПЗ;

організації вивчення особовим складом, який здійснює контроль за експлуатацією СПЗ, відповідних нормативно-правових актів та нормативних документів з питань їх утримання;

укладення (за потребою) встановленим порядком з урахуванням вимог НАПБ А.01.001-2014 договорів на проведення робіт з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ;

забезпечення виконання вимог технічних регламентів та параметрів, які повинні відповідати заявленим у технічних умовах виробників (паспортів) і відповідних нормативних документах;

реагування на спрацювання системи СПЗ та забезпечення належного рівня пожежної безпеки об'єкта, який захищається, у разі її вимкнення або виходу з ладу.

4. СПЗ повинні відповідати проектній документації, яка пройшла відповідну експертизу (експертну оцінку), бути справними і постійно увімкненими.

Несправності, які впливають на їх працездатність, повинні усуватися негайно, інші несправності усуваються у передбачені регламентом строки.

5. З метою здійснення цілодобового нагляду за СПЗ, своєчасного оповіщення посадових осіб військової частини та виклику пожежно-рятувальних підрозділів призначається черговий (оперативний) персонал.

6. Регламентні роботи з підтримання експлуатаційної придатності та планово-попереджувального ремонту СПЗ повинні визначатися на кожний вид систем і виконуватися відповідно до планів-графіків з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ (Форма 1), які розробляються у військовій частині (додаток 1 до Технічних умов експлуатації систем протипожежного захисту).

Перелік робіт, які проводилися відповідно до планів-графіків з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ, а також ремонтних робіт, які проводилися з відновлення працездатності СПЗ відображаються у Журналі обліку робіт щодо підтримання експлуатаційної придатності і ремонту (планового та позапланового) системи СПЗ (Форма 2) (додаток 2 до Технічних умов експлуатації систем протипожежного захисту).

7. Про санкціоновані або несанкціоновані спрацьовування СПЗ робляться записи у відповідному Журналі обліку санкціонованих або несанкціонованих спрацьовувань (відмов, несправностей) СПЗ (Форма 3) (додаток 3 до Технічних умов експлуатації систем протипожежного захисту).

8. Порядок використання систем оповіщення визначається у відповідних інструкціях з їх експлуатації та в планах евакуації. У планах евакуації також зазначаються особи, які мають право приводити систему оповіщення у дію.

9. Пристрої ручного пуску СПЗ мають бути опломбовані, захищені від несанкціонованого приведення у дію та захищені від механічних пошкоджень і повинні встановлюватися у доступному місці, поза можливою зоною негативного впливу на людину небезпечних факторів пожежі та вогнегасної речовини. Їх місце розташування повинне обладнуватись робочим і аварійним освітленням, позначатись вказівними знаками, які розміщуються як усередині, так і поза межами приміщень згідно з вимогами ДСТУ ISO 6309, затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 30 березня 2007 року № 71.

Переведення СПЗ з автоматичного режиму на ручний не допускається, за винятком випадків, обумовлених нормативними документами.

10. На період дії гарантійних умов заводів-виробників на компоненти СПЗ споживачам та організаціям, що займаються технічним обслуговуванням цієї СПЗ, знімати пломби не дозволяється.

У разі виходу компонентів системи з ладу у період дії гарантійних умов на них, повинен викликатися представник заводу-виробника, якщо питання щодо заміни компонентів СПЗ не узгоджене між обслуговуючою організацією і заводом-виробником устаткування СПЗ.

11. У вибухопожежонебезпечних зонах електротехнічні засоби СПЗ повинні мати рівень вибухозахисту або ступінь захисту оболонок, що відповідають класу вибухонебезпечної або пожежонебезпечної зони згідно зі встановленими вимогами.

12. Пожежні сповіщувачі, зрошувачі, насадки, розпилювачі водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння повинні утримуватися в чистоті. На період проведення у контрольованих приміщеннях ремонтних робіт пожежні сповіщувачі, зрошувачі, насадки, розпилювачі мають бути захищені від потрапляння на них штукатурки, побілки, будівельного пилу тощо.

13. До пожежних сповіщувачів має бути забезпечений вільний доступ. Відстань від матеріалів, що зберігаються у приміщенні, або обладнання, що у ньому розташовано, до сповіщувачів має бути не менше 0,5 м. Сповіщувачі не повинні захищатися обладнанням, матеріалами, які можуть перешкоджати вільному поширенню від місць можливого загорання факторів, що супроводжують пожежу та на які реагує сповіщувач.

14. Прилади приймально-контрольні пожежні (далі – ППКП) повинні бути опломбовані та надійно заземлені згідно з вимогами НПАОП 40.1-1.21-98 “Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів”, які затверджені наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 09 січня 1998 року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 лютого 1998 року за № 93/2533.

Клемні колодки ППКП, що не мають захисних пристроїв, повинні бути закриті захисними кришками та опломбовані.

15. Прокладені кабелі і дроти СПЗ не повинні мати вм'ятин, перекручень, пошкоджень або оголеної ділянки ізоляції.

16. ППКП встановлюються в приміщенні з цілодобовим чергуванням персоналу. За наявності штатного пожежного підрозділу – в приміщенні чергового телефоніста (радіотелефоніста) пожежного підрозділу. У разі його відсутності – в приміщенні варті або у приміщенні чергового військової частини.

17. У приміщенні, в якому розміщені прилади систем пожежної сигналізації та вузлів керування СПЗ (пожежні пости), має бути:

журнал приймання та здавання чергування;

інструкція про порядок дій чергового (оперативного) персоналу під час приймання (здавання) чергування, а також у випадку появи сигналів про пожежу або про несправність СПЗ.

Приміщення, в яких розміщені прилади систем пожежної сигналізації та вузлів керування СПЗ (пожежні пости) повинні бути забезпечені телефонним зв'язком.

18. На пультах керування пожежних постів, на блоках СПЗ мають бути вивішені (установлені) таблички із зазначенням приміщень або технологічного устаткування, що підлягають захисту, типу та кількості сповіщувачів.

19. На кожному вузлі керування системи водяного і пінного пожежогасіння має бути вивішена табличка із зазначенням найменувань приміщень, які захищаються, типу і кількості зрошувачів у секції системи пожежогасіння та її функціональна схема.

20. У приміщенні станції газового, порошкового пожежогасіння, приміщенні насосної станції системи водяного і пінного пожежогасіння мають бути вивішені схеми змонтованої системи пожежогасіння.

21. Приміщення, де розміщено вузли керування системи водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння повинні мати аварійне освітлення і бути постійно замкненим. Ключі від таких приміщень повинні знаходитися у приміщенні, в якому розміщені прилади та вузлів керування СПЗ (пожежному пості).

22. Черговий (оперативний) персонал під час здавання і приймання чергування повинен контролювати справність СПЗ, а також готовність їх до застосування відповідно до вимог, визначених у паспортах або технічних умовах виробників СПЗ.

Щоденно черговий (оперативний) персонал під час чергування, а також його здавання і приймання повинен контролювати положення відповідних вимикачів, перемикачів, тумблерів, справність світлових індикаторів, наявність пломб на приладах, що входять до СПЗ.

23. Відповідальні за стан пожежної безпеки будівель, приміщень повинні:

1) щоденно проводити:

зовнішній огляд пожежних сповіщувачів, зрошувачів, насадок, розпилювачів водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння для перевірки на відсутність бруду, пилу, фарби, механічних пошкоджень та дотримання мінімальних відстаней від пожежних сповіщувачів, зрошувачів, насадок, розпилювачів до матеріалів, що складаються, які мають становити не менше 0,5 м;

зовнішній огляд кабелів і дротів СПЗ. При цьому звертати увагу на відсутність вм'ятин, перекручень, пошкоджень та стан ізоляції;

зовнішній огляд балонів модулів систем газового пожежогасіння, у яких зберігається вогнегасна речовина та пускових (запірно-пускових) пристроїв для перевірки на відсутність бруду, пилу, фарби, механічних пошкоджень;

зовнішній огляд трубопроводів водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння та звертати увагу на відсутність підтікань;

перевірку відсутності витoku вогнегасної речовини з модулів систем газового пожежогасіння, цілісності пломб на пускових (запірно-пускових) пристроях, надійності з'єднання пускових (запірно-пускових) пристроїв з трубопроводами;

2) один раз на три місяці очищувати поверхні зрошувачів, насадок, розпилювачів водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння від бруду, пилу, корозії та у першу чергу звертати увагу на чистоту відповідних отворів.

24. Особа, відповідальна за правильну експлуатацію СПЗ, повинна:

1) щоденно проводити:

зовнішній огляд вузлів керування водяного і пінного пожежогасіння, баків, у яких зберігається вогнегасна речовина та насосів для перевірки на відсутність бруду, пилу та механічних пошкоджень;

зовнішній огляд резервуарів, в яких зберігається вогнегасний порошок, та запірних клапанів для перевірки на відсутність бруду та механічних пошкоджень;

контроль тиску у системі водяного і пінного пожежогасіння за манометрами над/під клапанами;

контроль тиску у балонах із робочим газом систем порошкового пожежогасіння;

контроль наявності пломб на приладах та обладнанні системи водяного, пінного, порошкового пожежогасіння;

контроль надфійності з'єднання резервуарів систем порошкового пожежогасіння з трубопроводами;

контроль рівня вогнегасної речовини в баках систем водяного і пінного пожежогасіння, у яких зберігається вогнегасна речовина, і відсутність підтікання у місці з'єднання трубопроводів із баками та насосами;

2) щотижня:

перевіряти працездатність систем аварійного (евакуаційного) освітлення та організовувати заміну непрацездатних ламп, а також перевіряти пристрої автоматичного включення аварійного (евакуаційного) освітлення у разі призупинення живлення нормального освітлення;

3) один раз на три місяці:

організовувати очищення поверхні вузлів керування системи водяного, пінного, порошкового, газового пожежогасіння від бруду, пилу, корозії. За потреби пошкоджені місця фарбуються.

25. Пожежні сповіщувачі, які встановлені на об'єкті, повинні щомісяця технічно обслуговуватися відповідно до встановлених вимог, а також технічних умов виробників (паспортів) згідно з розробленим планом-графіком. Обслуговування (за необхідності) проводиться відповідно до встановлених вимог на підставі укладених договорів на проведення робіт з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ.

26. Установки СПЗ повинні перевірятися щороку комісією військової частини з залученням представників (представника) організації, з якою укладений договір на проведення робіт з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ (за погодженням з її керівником), на їх відповідність технічним умовам виробників і чинним нормативним документам. За результатами технічного обстеження складається акт технічного обстеження (Форма 4) (додаток 4 до Технічних умов експлуатації систем протипожежного захисту). Устаткування та обладнання, параметри яких не відповідають заявленим у паспортах виробників і нормативних документах, підлягають заміні. У разі відсутності резервних виробів, СПЗ підлягає демонтуванню і заміні.

27. У військовій частині для систем пінного пожежогасіння має бути двократний запас піноутворювача.

28. Під час експлуатації систем протипожежного захисту забороняється:

складувати матеріали на відстані менше ніж 0,5 м від сповіщувачів, зрошувачів, насадок, розпилювачів водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння;

встановлювати замість непрацездатних сповіщувачів сповіщувачі іншого типу або принципу дії, а також замикати шлейф у місці розміщення (знаходження) непрацездатного сповіщувача;

установлювати замість зрошувачів, насадок, розпилювачів водяного, пінного, газового, порошкового пожежогасіння, що спрацювали, пробки або несправні зрошувачі;

установлювати в одному приміщенні зрошувачі насадки, розпилювачі з різною температурою (інерційністю) спрацювання замків (колб);

використовувати трубопроводи систем пожежогасіння для підвішування або закріплення будь-якого обладнання, яке не входить до конструкції АСПГ;

підключення виробничого обладнання і санітарних приладів до живильних трубопроводів систем пожежогасіння;

встановлювати в системи аварійного (евакуаційного) освітлення нові лампи, які мають меншу потужність ніж визначена технічною документацією заводу-виробника (паспортом).

Додаток 1
до Технічних умов експлуатації
систем протипожежного захисту
(пункт 6)

Форма 1

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир військової частини А0000

(військове звання, підпис, ініціали, прізвище)
“ ___ ” _____ 20 ____ року

ПЛАН-ГРАФІК
з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ
на _____ рік

(найменування об’єкта)

М. _____

“ ___ ” _____ 20__р.

Тип систем, технічних засобів, вузлів	Вид робіт (зовнішній огляд, перевірка працездатності, профілактика)	I квартал			II квартал			III квартал			IV квартал		
		січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень

(військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

Примітки:

1. План-графік складається та підписується особою, відповідальною за експлуатацію СПЗ.
2. У разі укладання договору з відповідною організацією (установою) на проведення робіт з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ, план-графік також підписується представником цієї організації (установи).
3. Види робіт, їх періодичність встановлюються відповідно до технічних регламентів та параметрів, які визначені у паспортах або технічних умовах виробників СПЗ, а також ДБН В.2.5-56:2014.
4. План-графік зберігається у особи, відповідальної за експлуатацію СПЗ.

Додаток 2
до Технічних умов експлуатації систем
протипожежного захисту (пункт 6)

Форма 2

ЖУРНАЛ
обліку робіт щодо підтримання експлуатаційної придатності і ремонту (планового та позапланового)
системи СПЗ

№ з/п	Дата виконання робіт	Тип систем, технічних засобів, вузлів	Опис виконаних робіт, висновки про технічний стан систем	Найменування та кількість комплектуючих виробів, що були відремонтовані або замінені	Посада, прізвище і підпис особи, яка проводила технічне обслуговуван ня та ремонт	Висновки особи, яка відповідає за експлуатування систем, щодо технічного стану СПЗ, її підпис
1	2	3	4	5	6	7

Примітки:

1. Журнал заповнюється представником організації (установи), з якою укладено договір на проведення робіт з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ.
2. Журнал зберігається у особи, відповідальної за експлуатацію СПЗ.

Додаток 3
до Технічних умов експлуатації систем
протипожежного захисту (пункт 7)

Форма 3

ЖУРНАЛ
обліку санкціонованих або несанкціонованих спрацювань
(відмов, несправностей) СПЗ

№ з/п	Дата і час спрацювання СПЗ	Найменування об'єкта	Тип системи	Причина спрацювання (пожежа, хибне спрацювання, тощо)	Посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка зробила запис, його підпис	Причина виклику представника виконавця	Вжиті заходи щодо усунення несправностей у технічному стані СПЗ, дата і час закінчення робіт	Прізвище, ім'я, по батькові представника виконавця, його підпис
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітки:

1. Графи 1 – 6 Журналу заповнюються особою чергового (оперативного) персоналу.
2. Графи 7 – 9 Журналу заповнюються представником організації (установи), з якою укладено договір на проведення робіт з підтримання експлуатаційної придатності СПЗ.
3. Журнал зберігається у приміщенні, в якому розміщені прилади систем пожежної сигналізації та вузлів керування СПЗ (пожежний пост).

Додаток 4
до Технічних умов експлуатації систем
протипожежного захисту (пункт 26)

Форма 4

ЗАТВЕРДЖУЮ
Командир військової частини А0000

(військове звання, підпис, ініціали, прізвище)
“ ____ ” _____ 20 ____ року

Акт
технічного обстеження системи протипожежного захисту

м. _____ “ ____ ” _____ 20__ р.

Комісія у складі: голова комісії _____,
(посада, військове звання, прізвище, ім'я, по батькові)

члени комісії _____
(посади, військові звання, прізвище, ім'я, по батькові членів комісії)

_____ ,
склали цей акт, про те, що під час технічного огляду системи _____
(тип системи)

_____ ,
що змонтована _____
(найменування монтувальної організації)

_____ ,
(дата здавання до експлуатування)
за проектом _____
(найменування проектної організації)

_____ .
(номер і дата випуску проекту)

Встановлено
_____ ,
(характеристики технічного стану установки, окремих технічних засобів)

Комісія рекомендує: _____
(списати систему, провести ремонт системи, продовжити
експлуатування системи зі встановленням терміну її наступного огляду)

Голова комісії _____
(військове звання, підпис, ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
_____ ,
(військові звання, підписі, ініціали, прізвища членів комісії)